

12. Сірий Є. В. Доктрина взаємовідносин бізнесу та суспільства: пошуки ідентичності / Є. В. Сірий // Український соціум. – 2007.– № 1 (18).– С. 14–21.

13. Социальный аудит: учебное пособие / под. общей редакцией А. А. Шулуся, Ю. Н. Попова. – М.: Издательский дом «АТИСО», 2008. – 620 с.

Марушка Н. С., Криль Я. Я. Специфика становления социального аудита в отечественной социально-экономической системе.

В статье рассмотрена специфика становления социального аудита в Украине. Проведенное исследование позволило обобщить проблемы становления социального аудита, его роль в отечественной социально-экономической системе.

Ключевые слова: *социальный аудит, социально-экономическая система.*

Marushko N. S., Krill Y. Y. The Specificity of the Formation of Social Audit in the National Socio-Economic System.

The article deals with the specifics of the formation of social audit in Ukraine. This study made it possible to generalize the problems of social audit and its role in national socio-economic system.

Key words: *social audit, social and economic system.*

Стаття надійшла 23 жовтня 2013 р.

УДК 336.71

**О. М. Марченко,
А. В. Кос**

ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ ЯК НЕОБХІДНА УМОВА ЇЇ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ

У статті розглянуто теоретичні засади та основні підходи до забезпечення фінансової стійкості банківської системи. Визначено та систематизовано внутрішні і зовнішні чинники, які впливають на фінансову стійкість банків, що дозволить виявити проблемні місця їх функціонування та підвищити ефективність діяльності. Проаналізовано фінансову стійкість банківської системи України в сучасних умовах.

Ключові слова: *стійкість, фінансова стійкість, фінансова стійкість банку, фінансова стійкість банківської системи, чинник, надійність.*

Постановка проблеми. Розвиток економіки безпосередньо залежить від стану банківської системи, фінансування та обслуговування підприємств банками. В сучасних умовах однією з основних проблем, яка стоїть перед вітчизняною банківською системою, є підтримка її стабільності та надійності. У світовій практиці цим питанням приділяється велика увага, держава надає істотну підтримку банкам щодо довіри до них із боку населення та забезпечення їхньої фінансової стійкості, оскільки без цього неможливо розвивати економіку країни та вирішувати соціальні завдання.

Саме стійкість кожної банківської установи забезпечує ефективно та стабільне функціонування всієї банківської системи. У процесі дослідження проблеми забезпечення фінансової стійкості банківського сектора надзвичайно важливим є визначення сутності цієї категорії, її чинників, аналіз наукових підходів до її оцінки.

Стан дослідження. Проблеми забезпечення фінансової стійкості банків у ринковій економіці досліджували багато провідних зарубіжних учених, зокрема Е. Дж. Долан, Р. Дж. Кемпбелл, Р. Міллер, П. Роуз, Дж. К. Ван Хорн, Л. Белих, В. Иванов, Ю. Масленченкова, Г. Панова, Л. Сахарова, О. Ширінська, Г. Фетисов та інші. Серед представників української економічної науки суттєвими є наукові здобутки О. Вовчак, В. Вітлінського, О. Дзюблюка, Л. Ключо, А. Мороз, М. Савлука, Н. Шелудько, В. Коваленко, О. Тимошенко та багатьох інших. Але, незважаючи на численні публікації з цієї проблеми, у вітчизняній економічній літературі залишаються дискусійними та недостатньо розробленими як в науковому, так і практичному аспекті заходи забезпечення фінансової стійкості банківської системи.

Метою статті є визначення поняття «фінансова стійкість банківської системи», систематизація її зовнішніх та внутрішніх чинників, оцінка фінансової стійкості банківської системи України в сучасних умовах.

Виклад основних положень. Поняття стійкості є основною категорією більшості сучасних природничих, технічних, економічних та інших наук. У найширшому значенні під ним розуміють здатність об'єкта, що має свою структуру та специфічні риси, протидіяти змінам та зовнішньому впливу, його постійність та стабільність, наявність можливості швидко відновлювати попередній стан внаслідок впливу негативних чинників тощо [4, с. 38].

У Словнику української мови стійкість визначена «як здатність витримувати зовнішній вплив, протидіяти чомусь; довго зберігати і виявляти свої властивості, не піддаватися руйнуванню, псуванню» [13, с. 710].

Поняття стійкості застосовують також для характеристики стану механічної рівноваги твердого тіла. «Стан рівноваги можна вважати стійким, якщо тіло, виведене з нього, повертається у той самий стан. Об'єкт має здатність витримувати вплив зовнішніх факторів, діяти, незважаючи на деякі трансформації, що відбулись, оскільки саме завдяки стійкості значного впливу на початковий стан не було спричинено» [19, с. 44].

У техніці стійкість визначають як «здатність діючого механізму чи комплексної системи автоматично поновлювати свій усталений стан і функціональні особливості після раптового порушення останнього будь-яким зовнішнім чи внутрішнім фактором» [15, с. 406].

В економічній теорії поняття «стійкість» розглядають як одне з понять концепції економічної рівноваги, згідно з котрою досягнення та утримання рівноважного стану в економіці належить до найважливіших мікро- і макроекономічних завдань. Із цієї концепції очевидно, що економічні суб'єкти намагаються перевести економічну систему в оптимальний стан, розглядаючи його як рівноважний, котрий у такому контексті асоціюється із поняттям стійкості. У Великому економічному словнику категорія «стійкість» трактується «як сталість, постійність, невідкладність ризику втрат і збитків» [1, с. 770].

Отже, на нашу думку, поняття «стійкість» можна розуміти як характеристику стану рівноваги (об'єкта, системи), що відображає здатність зберігати певні властивості, функціональне призначення незмінним, незважаючи на можливі ризики, вплив зовнішніх чинників та внутрішні трансформації (випадкові чи непередбачувані).

Досить цікавим є той факт, що стійкість, незважаючи на те, що в більшості випадків її можна відобразити у системі певних абсолютних показників, є відносною категорією, оскільки аналіз рівня стійкості та взагалі справедливості такого аналізу можливі за умови порівняння однієї системи з іншою, попереднього та теперішнього стану однієї системи, динамічної зміни такого стану тощо. Саме в результаті таких операцій можливе справедливе встановлення рівня стійкості об'єкта (системи).

Систематизація науково-методичних підходів до визначення стійкості банківської системи дозволяє виокремити три основні підходи.

Із точки зору параметричного підходу передбачається, що банківська система функціонує стійко, коли відхилення певного параметра не перевищує допустимої величини, а перешкоди можуть бути компенсовані в певних межах [5, с.76]. Під стійкістю банківської системи розуміється її практична здатність, рухаючись у конкретний період

часу, мінімально відхилитися від оптимальної траєкторії руху в багатовимірному просторі.

З точки зору функціонального підходу під стійкістю банківської системи розуміється здатність останньої виконувати на заданому суспільством рівні притаманні їй функції і роль у фінансовій системі незалежно від впливу зовнішніх і внутрішніх сил, що перешкоджають їх здійсненню.

Так, в роботі Г. Фетисова вона трактується як комплексний позитивний стан, який характеризується розвитком якісних параметрів діяльності банківської системи в цілому та окремих її елементів у взаємодії з інтересами економіки [16, с. 15]. В. Вербенська стійкість банківської системи розуміє як її здатність під дією певних ендегенних або екзогенних дестабілізуючих чинників в умовах динамічної та структурної нестабільності за рахунок внутрішніх сил уникати масового банкрутства фінансових інституцій з метою виконання своїх функцій з перерозподілу ресурсів у економіці в не меншому обсязі, ніж до впливу зазначених чинників [2, с. 3]. Д. Мастепанова стійкість банківської системи вважає певним початковим станом, що дозволяє ефективно і повноцінно реалізовувати функцію банків як кредитно-розрахункових установ в руслі забезпечення економічного зростання, а також здатністю відновлювати цей стан після яких-небудь відхилень від початкових параметрів, спричинених кризовими моментами в різних секторах економіки [8, с. 6].

З точки зору структурної цілісності стійкість банківської системи розуміється як її здатність повертатися в рівноважний стан, незважаючи на впливи внутрішніх і зовнішніх факторів, завдяки наявності структурної стійкості, явищ самоорганізації, підтримання стійкості комерційних банків, що входять у систему, а також керуючим впливам із боку центрального банку країни. Відповідно до цього підходу стійкість банківської системи – це її здатність за рахунок самоорганізації та структурної стійкості, забезпечення та підтримки стійкості комерційних банків–складників цієї системи та за допомогою втручання центрального банку відновлювати свою рівновагу незалежно від впливу внутрішнього та зовнішнього середовища.

В. Іванов наводить таке визначення стійкості банківської системи, як «стабільності її діяльності в світлі середньо-та довготермінової перспективи» [5, с. 28].

Ю. Масленченков розглядає поняття стійкості банків через призму стабільного економічного середовища як наголошує: «Стійкість кредитних організацій визначається стабільністю економічного середовища, в якому вони діють. Як ринкова категорія, стійкість

відображає стан кредитного закладу в ринковому середовищі, забезпечує цілеспрямованість його руху в поточній і прогнозованій перспективі» [7, с. 26].

Узагальнення наукових підходів дає підстави вважати, що стійкість банківської системи – це насамперед її здатність підтримувати нормативні значення певної системи фінансових параметрів незалежно від впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, а тому, на нашу думку, саме так необхідно найширше розуміти цю економічну категорію.

Ми вважаємо, що в цьому контексті необхідно чітко усвідомлювати ті параметри, що можуть вплинути на стійкість банківської системи.

На фінансову стійкість банківської системи впливає багато чинників, які залежно від якісних характеристик їх впливу мають як позитивне, так і негативне значення.

В. Рисін цілком слушно підкреслює, що на зменшення рівня фінансової стійкості банків можуть впливати такі чинники: зниження якості банківських активів; втрата довіри з боку вкладників, що підтверджується фактом відтоку депозитних коштів; зниження ліквідності; зменшення капіталізації банків; скорочення ресурсної бази банків; зростання процентних ставок; збільшення обсягів неповернутих валютних кредитів; складнощі із залученням нових інвестицій, зумовлені кризовими явищами на європейських фінансових ринках та зниженням кредитних рейтингів значної частини українських банків [14, с. 59–65].

До зазначених чинників В. Коваленко резонно додає такі: високі ризики кредитування, що зумовлені неефективною структурою економіки; залежність банківської системи від фінансового стану підприємств-позичальників; зростання ризиків, пов'язаних із фондовим ринком і динамікою цін на окремих сегментах фінансового ринку; проблеми з поверненням зовнішніх запозичень, які активно залучалися в попередні роки; рівень капітальної бази банківської системи та досить низька якість ресурсів; проблеми рефінансування банків; політичне втручання в діяльність банківської системи [6, с. 25].

Різноманітність чинників, що впливають на формування стійкості банку, різниця в характері, напрямках і формах їх виявлення зумовлюють необхідність їх систематизації та узагальнення. Особливу увагу, на нашу думку, слід приділити виявленню причин зовнішніх чинників, які впливають на банківську систему незалежно від діяльності банку та внутрішніх чинників, які залежать від функціонування самого банку (табл. 1).

Зовнішні та внутрішні чинники впливу на фінансову стійкість банківської системи

Характеристика групи чинників
1. Зовнішні економічні:
<ul style="list-style-type: none"> – інвестиційний клімат (послаблює інфляцію, оптимізує відсотки за депозитами, знижує відсоткові кредитні ставки, впливає на скорочення заборгованості та зростання споживчого попиту населення); – стан платіжного балансу країни (відображає економічне становище країни, використовується в інтересах прогнозування і макроекономічного регулювання діяльності банків, допомагає у проведенні виваженої курсової політики та забезпечує стабілізацію функціонування банків); – податкова політика (дозволяє оптимально пов'язати інтереси держави з інтересами банківського сектора); – стан економіки в цілому (суттєво впливає на рівень захищеності банківського сектора та ступінь реагування на економічну ситуацію в країні).
2. Зовнішні соціально-політичні:
<ul style="list-style-type: none"> – соціальна стабільність (гармонізує інтереси банківського сектора і держави в цілому); – стійкість уряду (забезпечує стабільне функціонування банків); – політична стабільність (впливає на рівновагу, збалансованість банківської системи і політичних інститутів як суб'єктів владних відносин).
3. Зовнішні фінансові:
<ul style="list-style-type: none"> – відсоткова політика НБУ (забезпечує управління банківською системою і банківською діяльністю); – кредитна політика НБУ (підтримує стабільність національної валюти, стабілізує вартість національних грошей як на внутрішньому ринку через зниження темпів інфляції, так і на зовнішньому через укріплення її обмінного курсу); – валютна політика НБУ (забезпечує макроекономічну стабільність та довіру до національної валюти, стимулює розвиток експорту, повернення в країну заробленої іноземної валюти, забезпечує стабільне функціонування національної валютної системи, сприяє збалансованості платіжного балансу, гармонізує інтереси експортерів та імпортерів); – стан грошового ринку (дає змогу здійснювати накопичення, оборот, розподіл і перерозподіл грошового капіталу); – величина валютних резервів НБУ (забезпечує економічну самостійність та стабільну діяльність банків); – інфляційний тис (зменшує відсоткові ставки, що призводить до скорочення маржі і, відповідно, до падіння доходів банків).
4. Внутрішні чинники
<ul style="list-style-type: none"> – якість активів банку (забезпечує здатність швидко та без суттєвої втрати вартості перетворюватися у грошову форму);

- рівень менеджменту (дозволяє виявити шляхи мінімізації ризиків та отримання достатніх прибутків для збереження коштів вкладників і підтримання життєдіяльності банку);
- рівень рентабельності (створює резерви подальшого підвищення ефективності діяльності банку);
- ліквідність балансу банку (дозволяє банку своєчасно і повно забезпечувати виконання своїх боргових і фінансових зобов'язань перед усіма контрагентами, що визначається наявністю достатнього власного капіталу банку, оптимальним розміщенням і величиною коштів за статтями активу і пасиву балансу з урахуванням відповідних термінів);
- платоспроможність банку (дозволяє забезпечити достатність власних коштів для забезпечення захисту інтересів його вкладників та інших кредиторів);
- адекватність капіталу банку, зокрема капіталізація банку (формує рівень його надійності та ризиковості і передбачає уявлення про банківський капітал як джерело покриття збитків).

Стійкість банківської системи – це комплексне поняття, а тому слід розглядати її основні види, виокремлені за декількома ознаками: за оцінкою – реальна та потенційна; за величиною – постійна, змінювана; за видом – фінансова, операційна, кадрова, ділова, організаційна тощо [4, с. 83].

Фінансова стійкість є основою функціонування банківської системи, відображенням ефективності використання, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів, організації належного проходження фінансових потоків, що в кінцевому рахунку опосередковують будь-які економічні відносини.

НБУ трактує фінансову стійкість як стан банків, який характеризується збалансованістю фінансових потоків, достатністю коштів для підтримки своєї платоспроможності та ліквідності, а також рентабельною діяльністю. Вона означає постійну здатність банків відповідати за своїми зобов'язаннями і забезпечувати прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування у конкурентному середовищі [9].

Н. Водоп'янова визначає фінансову стійкість банківської системи як певний стан структури активів та пасивів, що впливають на платоспроможність усієї банківської системи [3, с. 11]. На наш погляд, таке трактування цього поняття досить звужене.

На думку І. Склепового та Н. Шелудько, фінансова стійкість банківської системи – це інтегральна характеристика спроможності банків як системи трансформування ресурсів та ризиків повноцінно (з максимальною ефективністю та мінімальним ризиком) виконувати

свої функції, витримуючи вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища [12, с. 142; 17, с. 42].

Р. Шиллер вважає, що фінансова стійкість банківської системи виражає узагальнюючу результативність усіх складових її стійкості і вимірюється системою показників, насамперед обсягом і структурою власних ресурсів, рівнем прибутковості, нормою прибутку на власний капітал, встановленими показниками ліквідності, мультиплікативною ефективністю власного капіталу, обсягом створеної доданої вартості тощо [18, с. 38–40].

Проаналізувавши ці підходи, ми можемо стверджувати, що фінансова стійкість банківської системи – якісна і кількісна характеристика здатності системи трансформувати банківські ресурси з максимальною ефективністю й мінімальним ризиком, витримуючи вплив зовнішніх і внутрішніх чинників.

Фінансова стійкість банківської системи, на нашу думку, повинна забезпечувати надійність збереження та повернення вкладів юридичних і фізичних осіб, захищати інтереси акціонерів та своєчасно виконувати власні зобов'язання з метою забезпечення фінансової безпеки держави.

Фінансова стійкість банківських установ загалом може бути оцінена за допомогою таких методичних підходів: рейтингових систем оцінки (для узагальненої характеристики місця банку на ринку фінансових послуг); індикаторами фінансової стабільності, розроблених НБУ на основі рекомендацій МВФ (для оцінки міцності та вразливості фінансової системи); головними фінансовими показниками діяльності банків; встановленими НБУ економічними нормативами (для здійснення макроекономічного контролю за дотриманням банками основних параметрів діяльності).

Найчастіше оцінка фінансової стійкості банківської системи України проводиться за такими основними індикаторами (табл. 2).

Як видно з даних табл. 2, індикатори фінансової стійкості банківської системи України в цілому мають позитивну динаміку. Слід зауважити, що вони недостатньо оперативно виявляють фінансові проблеми банківського сектора. Також їх недоліком є відсутність порогових значень, що не дає можливості об'єктивно оцінити рівень фінансової стійкості банківської системи. Все це зумовлює неадекватне та запізніле реагування НБУ на фінансові проблеми банків.

Крім того, більшість показників-індикаторів фінансової стабільності, запропонованих МВФ, які використовуються у розвинених країнах світу, неспроможні адекватно відобразити стійкість фінансового сектора в нашій країні.

Індикатори фінансової стійкості банківської системи України за 2008–2013 рр., % [9]

Індикатор	Показники	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Достатність капіталу	Співвідношення регулятивного капіталу до зважених за ризиком активів	14,01	18,08	20,83	18,90	18,06	17,99
	Співвідношення регулятивного капіталу 1 до зважених за ризиком активів	11,15	14,23	15,11	13,99	13,77	13,81
	Співвідношення недіючих кредитів без урахування резервів до капіталу	9,16	31,97	29,17	25,76	36,03	35,65
Якість активів	Співвідношення недіючих кредитів до сукупних валових кредитів	3,88	13,70	15,27	14,73	16,54	15,20
	Співвідношення кредитів за секторами економіки до сукупних валових кредитів (резиденти)	96,85	96,56	96,29	98,23	98,41	98,54
Прибуток і рентабельність	Норма прибутку на активи	0,88	-4,38	-1,40	-0,74	0,44	0,10
	Норма прибутку на капітал	7,29	-32,25	-9,73	-5,01	2,92	0,67
	Співвідношення процентної маржі до валового доходу	51,16	66,76	65,98	63,07	64,15	60,87
	Співвідношення непроцентних витрат до валового доходу	52,95	61,08	61,89	68,26	61,45	64,30
Ліквідність	Співвідношення ліквідних активів до сукупних активів	9,35	11,45	18,84	18,65	22,15	22,73
	Співвідношення ліквідних активів до короткострокових зобов'язань	32,99	35,88	91,19	94,73	90,28	90,28
Чутливість до ринкового ризику	Співвідношення чистої відкритої позиції в іноземній валюті до капіталу	33,10	28,51	21,61	8,41	2,50	9,56

Тому, на нашу думку, найефективнішим способом оцінки фінансової стійкості є її аналіз на основі обов'язкових економічних нормативів.

Динаміку дотримання банками України обов'язкових економічних нормативів НБУ за 2008–2013 рр. подано в таблиці 3.

Таблиця 3

**Динаміка дотримання банками України
обов'язкових економічних нормативів НБУ
за 2008–2013 рр. [9]**

№ з/п	Норматив	2008	2009	2010	2011	2012	2013
1.	Н1 Регулятивний капітал (120 млн грн)	72265	123066	135802	160896	178454	178909
2.	Н2 Норматив адекватності регулятивного капіталу/ платоспроможності (не менше 10%)	13,92	14,01	18,08	20,83	18,90	
3.	Н3 Норматив співвідношення регулятивного капіталу до сукупних активів (не менше 9%)	8,91	11,82	13,91	14,57	14,96	14,89
4.	Н4 Норматив миттєвої ліквідності (не менше 20%)	53,60	62,38	64,45	58,80	58,48	69,26
5.	Н5 Норматив поточної ліквідності (не менше 40%)	75,31	75,16	72,90	77,33	70,53	79,09
6.	Н6 Норматив короткострокової ліквідності (не менше 60%)	39,93	32,99	35,88	91,19	94,73	90,28
7.	Н7 Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25%)	22,56	23,04	21,56	21,04	20,76	22,10
8.	Н8 Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-микратного розміру регулятивного капіталу)	171,06	187,36	169,21	161,20	164,46	172,91
9.	Н9 Норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру (не більше 5%)	2,01	1,66	0,93	0,81	0,57	0,37

Продовження таблиці 3

10.	Н10 Норматив максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам (не більше 30%)	6,84	5,76	3,31	2,25	2,51	2,41
11.	Н11 Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (не більше 15%)	0,58	0,22	0,07	0,05	0,06	0,09
12.	Н12 Норматив загальної суми інвестування (не більше 60%)	9,05	5,52	3,12	3,35	3,24	3,48

Із даних табл. 3 очевидно, що банківська система України загалом стабільно дотримується заданих нормативів. Так, рівень адекватності регулятивного капіталу банківської системи (відношення власних коштів банків до активів, зважених за ступенем ризику) вже декілька років становить 14–20%, що значно вище рекомендацій Базельського комітету. Проте рівень адекватності регулятивного капіталу впродовж 2011–2013 рр. демонструє стійкий тренд на зменшення.

Однак значення таких нормативів, як: норматив максимального розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру; норматив максимального сукупного розміру кредитів, гарантій та поручительств, наданих інсайдерам; норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою та норматив загальної суми інвестування знаходяться на дуже низькому рівні. Це свідчить про те, що банківська система України дотримується в основному консервативної фінансової політики, забезпечуючи фінансову стійкість шляхом відмови від ризикових операцій, обмеженням ризиків, пов'язаних з інсайдерами, та здійсненням інвестиційної діяльності. Але, як відомо, у ринковій економіці розвиток суб'єкта господарювання можливий лише за умови прийняття ризику. Тому фінансова стійкість банківської системи України, яка формується за рахунок обмеження фінансових ризиків, пов'язаних із кредитуванням та інвестуванням, стримує як її розвиток, так і розвиток економіки в цілому.

Висновки. На сучасному етапі розвитку вітчизняної економіки досить актуальною є проблема забезпечення фінансової стійкості банківської системи, яка залежить від фінансового стану кожного окремого банку та його здатності динамічно розвиватися. Полеміка, яку впродовж тривалого часу ведуть вчені-економісти, розкриває складність

економічної категорії «фінансова стійкість» та суперечності щодо її визначення та оцінки. Незважаючи на очевидну важливість проблеми забезпечення фінансової стійкості банківської системи, її не було теоретично відображено в економічній літературі. Варто акцентувати увагу також на тому, що складність фінансових відносин, яка існує між складниками та ланками фінансової системи, однією з яких є банківська система, призводить до того, що її фінансова стійкість залежить від широкого спектру різноманітних зовнішніх та внутрішніх чинників, а тому для адекватного функціонування та попередження дефолту банківська система країни має бути готовою до будь-яких викликів макро- та мікросередовища.

1. Большой экономический словарь / под. ред. А. Н. Азрилиана. – М.: Институт новой экономики, 1997. – 864 с.

2. Вербенська В. М. Стійкість банківської системи в умовах лібералізації міжнародної торгівлі фінансовими послугами: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / В. М. Вербенська. – Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2006. – 20 с.

3. Водопьянова Н. О. Финансовая устойчивость коммерческого банка / Н. О. Водопьянова // Межвузовский сборник научных трудов по итогам III Открытой научной конференции ВолгГТУ «Молодежь и экономика: новые взгляды и решения», 2003. – С. 11–12.

4. Дзюблюк О. В. Фінансова стійкість банків як основа ефективного функціонування кредитної системи: монографія / О. В. Дзюблюк, Р. В. Михайлюк. – Тернопіль, 2009. – 316 с.

5. Ильясов С. М. Устойчивость банковской системы: механизмы управления, региональные особенности / С. М. Ильясов. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2001. – 345 с.

6. Коваленко В. В. Стратегічне управління фінансовою стійкістю банківської системи: методологія і практика: монографія / В. В. Коваленко. – Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. – 228 с.

7. Масленченков Ю. С. Финансовый менеджмент в коммерческом банке: технология финансового менеджмента клиента / Ю. С. Масленченков. – М.: Перспектива, 1997. – 214 с.

8. Мастепанова Д. А. Методология управления процессом обеспечения устойчивости российской банковской системы: автореф. дис. на соискание ученой степени канд. экон. наук / Д. А. Мастепанова. – М., 2000. – 16 с.

9. Законодавство України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>

10. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Національного банку України від 28.08.2001 р. № 368. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/show/z01-01>

11. Про схвалення Методики розрахунку економічних нормативів регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Національного банку України

від 02.06.2009 р. № 315. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/v0315500-09>

12. Склеповий І. Є. Складові стійкості комерційного банку / І. Є. Склеповий // Фінанси України. – 2002. – № 5. – С. 138–143.

13. Словник української мови / ред.: І. С. Назарова, О. П. Петровська, Л. Г. Скрипник, Л. А. Юрчук; Академія наук Української РСР. Інститут мовознавства ім. О. О. Потебні. – К.: Наукова думка, 1978. – 853 с.

14. Тимошенко О. П. Стійкість банківської системи України: теоретичний аспект / О. П. Тимошенко // Науковий вісник БДФА: збірник наукових праць. Вип. 4 (13): Економічні науки. – Чернівці: БДФА, 2008. – С. 59–65.

15. Устойчивость объекта. – 2-е изд. // Большая Советская Энциклопедия. – М., 1956. – Т. 44.

16. Фетисов Г. Г. Устойчивость банковской системы и методология ее оценки / Г. Г. Фетисов. – М.: Экономика, 2003. – 497 с.

17. Шелудько Н. М. До визначення фінансової стійкості комерційного банку / Н. М. Шелудько // Вісник Національного банку України. – 2000. – № 3. – С. 40–44.

18. Шиллер Р. І. Фінансова стійкість комерційного банку та шляхи її зміцнення / Р. І. Шиллер. – К.: Наукова думка, 2000. – 158 с.

19. Яворский Б. М. Справочник по физике / Б. М. Яворский, А. А. Детлаф. – М.: Наука. Главная редакция физ.-мат. лит.-ры, 1981. – 342 с.

Марченко О. М., Кос А. В. Финансовая устойчивость банковской системы как необходимое условие ее эффективного функционирования.

В статье рассмотрены теоретические основы и основные подходы к обеспечению финансовой устойчивости банковской системы, определены и систематизированы внутренние и внешние факторы, влияющие на финансовую устойчивость банков, позволит выявить проблемные места их функционирования и повысить эффективность деятельности. Проанализировано финансовую устойчивость банковской системы Украины в современных условиях.

Ключевые слова: *устойчивость, финансовая устойчивость, финансовая устойчивость банка, финансовая устойчивость банковской системы, фактор, надежность.*

Marchenko O. M., Kos A. V. Financial Stability of the Banking System as a Prerequisite of its Effective Function.

The article deals with the theoretical framework and the main approaches to ensuring the financial stability of the banking system. Internal and external factors that affect the financial stability of banks, which will identify problem areas and improve their operation efficiency are defined and systematized. The financial stability of the banking system of Ukraine are analyzed.

Key words: *stability, financial stability, financial stability of the bank, the financial stability of the banking system, factor, reliability.*

Стаття надійшла 23 жовтня 2013 р.